

Handlingsplan for forebyggelse og bekæmpelse af rotter

2017-2018

KULTUR, MILJØ OG VÆKST
VEJ- OG PARKAFDELINGEN
NOVEMBER 2016

**HVIDOVRE
KOMMUNE**

Indholdsfortegnelse

Resumé.....	2
1. Baggrund.....	3
2. Handlingsplanens indhold.....	3
3. Indledning.....	4
3.1. Ressourcer og økonomi.....	4
3.2. Kommunens bekæmpelse	5
3.2.1. Anvendelse af gift.....	6
3.3. Øvrig bekæmpelse i kommunen.....	7
3.3.1. Sikringsordninger.....	7
3.3.2. HOFOR's bekæmpelse.....	7
3.3.3. DSB's bekæmpelse.....	8
3.3.4. Banedanmark's bekæmpelse	8
4. Mål 2017-2018.....	8
4.1. Indsatsområder 2017-2018.....	8
5. Opfølgning på målene for handlingsplan 2014-2016	11
Bilag 1	12
Bekæmpelsesmetoder	12

Resumé

I Hvidovre Kommune er der typisk mellem 1400-2000 anmeldelser om rotter om året.

Vej- og Parkafdelingen har udarbejdet nærværende handlingsplan, med henblik på at udføre en effektiv forebyggelse og bekæmpelse.

Indsatsområderne for 2017-2018 er at:

- Borgerne får hurtigere besøg af en bekæmper efter anmeldelse.
- Få flere borgere til at benytte den digitale løsning til anmeldelse af rotter.
- Forbedre information via hjemmeside, pjecer og artikler i Hvidovre Avis.
- Afholde informationsmøder med boligselskaber og skoler.
- Etablere dialogmøder med HOFOR, og om muligt med Banedanmark og DSB.
- Bruge RotteWeb til dybdegående analyser.

1. Baggrund

I 2012 blev det et lovkrav, at alle kommuner skulle udarbejde en handlingsplan for den kommunale rottebekæmpelse, og at handlingsplanen skal revideres minimum hvert 3. år.

Nærørende handlingsplan er godkendt af Kommunalbestyrelsen den 29. november 2016 og erstatter Hvidovre Kommunes "Handlingsplan for forebyggelse og bekæmpelse af rotter 2014-2016". Handlingsplanen udarbejdes i henhold til Bekendtgørelse om forebyggelse og bekæmpelse af rotter (BEK nr 913 af 27/06/2016).

2. Handlingsplanens indhold

Handlingsplanen skal jf. bekendtgørelsens § 6, indeholde følgende minimumskrav:

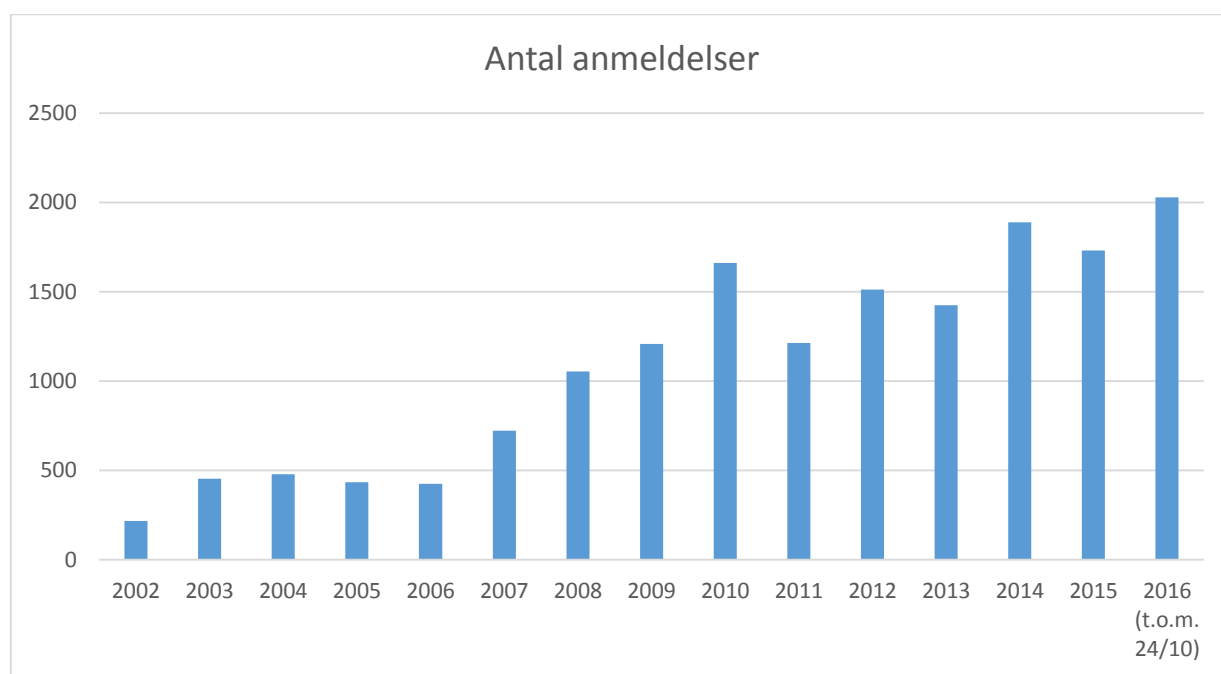
- Overordnede mål for rottebekæmpelsen i kommunen.
- Tildelte ressourcer til rottebekæmpelsen.
- Målelige succeskriterier for rottebekæmpelsen.
- Konkret beskrivelse af tiltag til opnåelse af beskrevne mål.

I handlingsplanen skal kommunalbestyrelsen, hvor det er relevant, beskrive særlige indsatsområder vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af rotter på følgende steder:

- Ejendomme i landzone.
- Ejendommen i byzone, sommerhusområder og kolonihaveområder.
- Fødevarerirksomheder.
- Kloakker og stikledninger (herunder anvendelsen af kloakblokke og rottespærrer).
- Havnearealer.
- Kommunale genbrugsstationer.
- Lossepladser og deponier (ikke relevant for Hvidovre Kommune).
- Vildtfodringspladser (ikke relevant for Hvidovre Kommune).

3. Indledning

Hvidovre Kommune modtog i 2015 ca. 1700 anmeldelser om rotter, men dette er væsentligt højere i 2016. Det skønnes, at hver 6. anmeldelse vedrører rotter indendørs.

Figur 1: Antal rotteanmeldelser pr. år.

Grafen viser et stigende antal rotteanmeldelser over årene. I 2008 gennemførte kommunen kampagner omkring rotteanmeldelser og vigtigheden af at anmelde rotter. Samtidig blev det muligt at anmelde rotter digitalt. I 2009 ansatte kommunen egne rottebekæmpere for at få et større fokus på bekæmpelse af rotter. Om antallet af rotter er steget i kommunen, eller borgerne er blevet mere bevidste om at anmelde, vides ikke. Det er ikke kun Hvidovre Kommune der observerer et stigende antal rotteanmeldelser, de samme tendenser ses på landsplan.

3.1. Ressourcer og økonomi

Hvidovre Kommune har egne medarbejdere til at sikre en effektiv forebyggelse og bekæmpelse af rotter. Der er fire rottebekæmpere til den daglige bekæmpelse, samt en administrativ medarbejder. En af bekæmperne er desuden uddannet kloakmester. Ved fravær blandt de faste bekæmpere, samt i spidsbelastningsperioder, tilkøbes en afløser hos Vej- og Parkafdelingen. Alle fem medarbejdere har gennemgået den obligatoriske uddannelse, og har den lovpligtige autorisation til at bekæmpe rotter.

Hvidovre Kommune har en rådighedsvagt som kan benyttes i tilfælde af rotter indendørs uden for kommunens åbningstid. Rådighedsvagten kan således tilkaldes alle hverdage fra kl. 15-07, samt hele døgnet i weekender og på helligdage.

Udgifterne til rottebekæmpelse finansieres med et gebyr, der opkræves via ejendomsskatten. I 2016 opkræves 0,073 ‰, svarende til et indtægtsprovenu på 3,3 mio. kr. I 2017 hæves dette til 0,099 ‰,

svarende til et indtægtsprovenu på 4,4 mio. kr. Dette beløb dækker alt der vedrører rottebekæmpelsen, herunder lønninger, bekæmpelse, administration, rådighedsvagten, biler, materialer m.m.

3.2. Kommunens bekæmpelse

I § 4 i Bekendtgørelse om forebyggelse og bekæmpelse af rotter (BEK nr. 913 af 27/06/2016) står der: *"Kommunalbestyrelsen skal sørge for at foretage en effektiv bekæmpelse af rotter (Rattus norvegicus og Rattus rattus). Bekæmpelse af rotter skal foregå i overensstemmelse med de af Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning udarbejdede retningslinjer"*.

Vejledning om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, 2015, beskriver hvordan kommunen skal sikre en effektiv bekæmpelse. I afsnit 5.1 står der: *"Forpligtelsen til at bekæmpe rotterne effektivt gælder imidlertid alene rotter på overfladen, idet rotter i kloaksystemerne ikke er omfattet af § 4 i bekendtgørelsen"*. Det betyder, at kommunen kun skal bekæmpe rotter, der findes oven på jorden.

Hvis der er anmeldt rotter indendørs i beboelse, på institutioner eller på fødevarevirksomheder, bliver den anmeldte adresse besøgt af en rottebekæmper senest næste dag. Hvis der anmeldes rotter udendørs, tilstræbes det, at den anmeldte adresse bliver besøgt af en rottebekæmper inden for 2 arbejdsdage, dog senest indenfor 8 dage, jf. bekendtgørelsen.

I spidsbelastningsperioder hvor kommunen modtager mange anmeldelser om rotter, vil prioriteringen dog altid være, at bekæmpe rotter indendørs før udendørs.

Opgaverne for den kommunale rottebekæmper er typisk:

- Når anmeldelse af rotteforekomst kommer ind i Rotteweb (styringsprogram med alle rotteanmeldelserne) at kontakte borger med henblik på besigtigelse af ejendommen. Ejendommen skal jf. bekendtgørelsen besigtiges inden for 8 dage ved anmeldelse af udendørsrotter og straks muligt (24 timer) ved anmeldelse af rotter på institution, fødevarevirksomhed eller ved borgere, når rotterne er indendørs.
- Selve besigtigelsen, hvor ejendommen bliver undersøgt for om der er rotter og i bekræftende fald igangsætte den rigtige bekæmpelse. Ved den rigtige bekæmpelse forstås, de metoder, som Styrelsen for Vand- og Naturforvaltningen anbefaler, samt rottebekæmpernes erfaring og uddannelse til netop at bekæmpe rotter.
- Ofte skyldes rotteforekomst en defekt i afløbssystemet og rottebekæmperne udfører derfor ofte røgprøver, for at finde ud af, hvor brud eller lignende er. Hvis der er brud på installationer, vil borgeren få en henstilling om at få udbedret defekten inden en given dato. Hvis defekten ikke bliver udbedret, bliver der sendt påbud om udbedring.
- Det aftales med anmelderen, hvornår næste besøg udføres og hvornår evt. defekter skal være udbedret.
- Ved de efterfølgende besøg, vurderes bekæmpelsesmetodens virkning. Det undersøges om depoter med gift skal fyldes op, om der er behov for opfølgning med yderligere gifte eller fælder, der indsamles døde rotter etc. For hver gang afgør rottebekæmperen fremdriften i bekæmpelsen og bemærkninger noteres i Rotteweb. Der fortsættes med

bekæmpelse af rotter så længe der er tegn på aktivitet fra dem. Når der ikke længere er nogen rotter på ejendommen erklæres ejendommen fri for rotter, giftdepoter samt bure og lignende indsamles og sagen lukkes i Rotteweb.

En beskrivelse af de forskellige bekæmpelsesmetoder, der benyttes i den kommunale rottebekæmpelse, kan ses i Bilag 1.

Opgaverne for den administrative medarbejder er typisk:

- Modtage opkald fra borgere eller andre, som ringer med spørgsmål vedrørende rottesager.
- Varetage administrationen af det digitale anmeldelsessystem "RotteWeb", herunder indtastning af nye anmeldelser, opdatering af gifte, fælder m.m., samt indtastning af sikringsordninger og lignende.
- Indrykning af annoncer i Hvidovre Avis, vedligeholdelse af websiden om rotter på kommunens hjemmeside, samt opdatering af informationsmateriale.
- Analysering af rotteanmeldelser for områder med gentagne rotteproblemer, samt udarbejdelse af statistik.
- Myndighedsbehandling, som fx påbud.
- Koordinering med andre myndigheder og kommuner.

Andre Kommunale tiltag er:

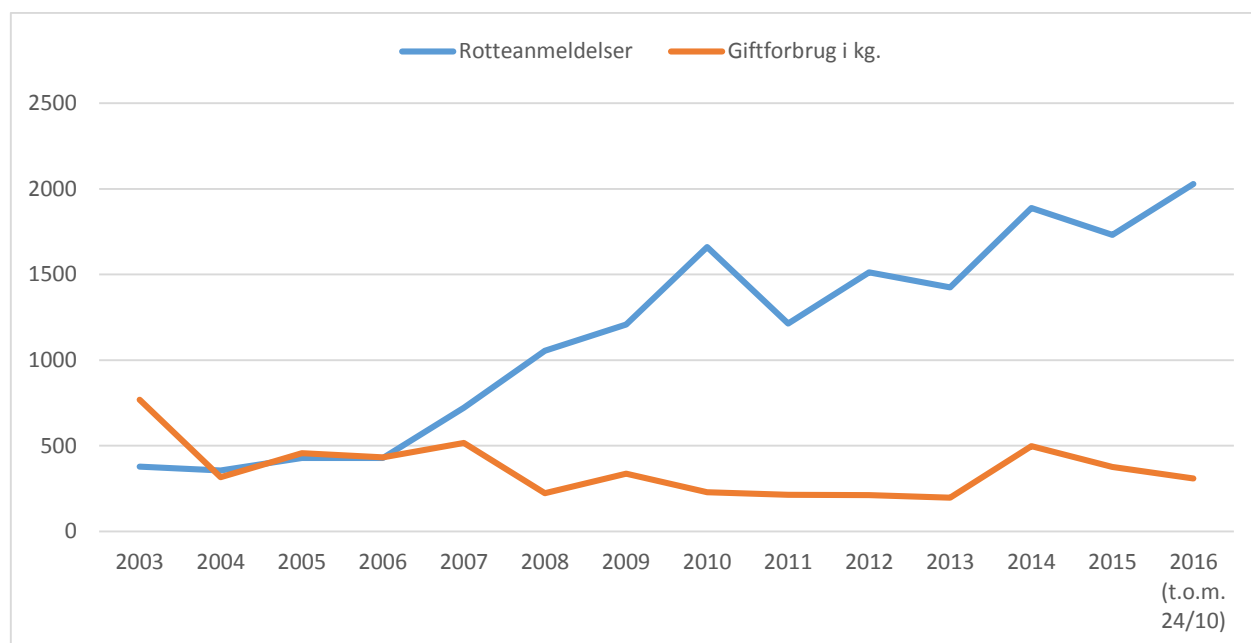
- Tilsyn i landzone. To gange årligt udføres der landzonebesøg. Ved hver besøgsrunde trækkes liste fra Rotteweb over hvilke ejendomme som skal have besøg. Det afhænger nemlig af, hvor længe ejendommene har været rottefri, om de skal have det ½ årlige besøg eller ikke. Landzonebesøget annonceres i Hvidovre Avis, og i den forbindelse orienteres om, hvordan borgerne kan anmelde forekomst af rotter.
- I enkelte tilfælde vil anmelderne ikke efterleve de henstillinger, som bliver givet af rottebekæmperne. I sådanne tilfælde er der mulighed for at gribe ind med påbud og politi for at få adgang til at bekæmpe rotterne.
- Der er opsat rottespærrer (indeholder ikke gift) på 47 institutioner. I alt er der opsat 85 rottespærrerne, hvor det er teknisk muligt. For at opsætte rottespærrer kræver det både autorisation som rottebekæmper eller certificeret rottespærremontør og autorisation som kloakmester.

3.2.1. Anvendelse af gift

Af hensyn til miljøet og for at mindske risikoen for udvikling af resistens mod giften blandt rotter, har Miljø- og Fødevarerministeriet fastsat regler for brugen af rottegift. Således skal bekæmperne altid bruge den mildeste gift først, og må kun gå over til at bruge stærkere gifte, hvis problemet

med rotter på en ejendom fortsætter uhindret, og der er stærk mistanke om resistens mod den mildeste gift.

Hvidovre Kommune har derfor fokus på så vidt muligt, at bruge den mildeste gift i bekæmpelsen af rotterne.

Figur 2: Antal rotteanmeldelser sammenholdt med forbrug af gift.

Figuren viser kommunens giftforbrug over de sidste 13 år, sammenholdt med antallet af rotteanmeldelser. Det fremgår af figuren, at anvendelsen af gift er blevet væsentligt reduceret fra 2003 til 2013, mens forbruget siden 2013 igen er steget en smule. Samtidig er antallet af anmeldelser støt stigende år for år. I 2007 stoppede kommunen med at anvende gift i kloakken, for at undgå udvikling af resistens hos rotterne.

3.3. Øvrig bekæmpelse i kommunen

3.3.1. Sikringsordninger

Virksomheder og ejendomsselskaber har ofte tegnet en sikringsordning. Ved en sikringsordning er et privat skadedyrsbekæmpelsesfirma forpligtet til at forebygge og bekæmpe rotter. Kommunen udfører ikke bekæmpelse, hvor der er sikringsordninger. Fra 11-07-2016 må der ikke lægges gift ud som forebyggelse. Det betyder, at sikringsordningerne skal følge samme metode, som ved kommunens bekæmpelse, nemlig først at bruge gift, når der er konstateret rotter og disse skal bekæmpes.

3.3.2. HOFOR's bekæmpelse

Når kommunen eller andre indberetter et brud på kloakken får HOFOR udført tv- inspektion og af- eller bekræftet om der er brud på ledningen. Hvis der er brud på ledningen, bliver denne repareret.

HOFOR gennemgår også større udvalgte strækninger med tv-inspektion og på den måde ydes der en forebyggende indsats i forhold til eventuelle brud på ledninger.

HOFOR udfører ellers ikke rottebekæmpelse i kloakken i Hvidovre, og er heller ikke forpligtet til det.

3.3.3. DSB's bekæmpelse

Når der konstateres rotter på DSB's arealer (typisk stationer) indmeldes det til den pågældende kommune. Herefter efterlever de rottebekæmpernes anbefalinger.

På stationer, hvor der er butikker, f.eks. 7-eleven, er der typisk tegnet en sikringsordning.

3.3.4. Banedanmark's bekæmpelse

Banedanmark benytter sig af den kommunale rottebekæmpelse, og afventer derefter om der er tiltag som skal iværksættes i forbindelse med bekæmpelsen. Det kan være oprydning af affald eller lignende på baneskråningen.

4. Mål 2017-2018

Hvidovre Kommunes overordnede målsætning er at bekæmpe rotter målrettet og effektivt, således at borgere og virksomheder kan føle sig trygge. Det gøres ved, at kommunens bekæmpere yder den rette indsats i de enkelte sager.

Overordnet servicemål for 2017-2018:

Det tilstræbes, at:

- Rottebekæmperen kommer på første besøg inden for 1 døgn ved anmeldelse af indendørsrotter.
- Rottebekæmperen kommer på besøg indenfor 2 døgn ved anmeldelse af udendørsrotter.

4.1. Indsatsområder 2017-2018

Indsatsområderne vil i 2017-2018 være effektivisering af forebyggelse og bekæmpelse, herunder:

- Fokus på digital anmeldelse
- Opgradering af RotteWeb der kan give bedre overblik over sager og problemer
- Udvikling af informationsmateriale (avisen, hjemmesiden, pjecer)
- Informationsmøde for boligselskaber og skoler
- Udvikling af samarbejder med HOFOR, DSB og Banedanmark

De enkelte indsatsområder:

Indsatsområde: Fokus på digital anmeldelse.			
Mål	Succeskriterier	Handling	Tidsplan
80 % benyttelse af selvbetjeningsløsningen.	At 80 % af de anmeldelser om rotter som kommunen modtager, kommer ind via den digitale selvbetjeningsløsning.	Informering via kommunens hjemmeside, Hvidovre Avis og evt. sociale medier. Optælling af indkomne anmeldelser, til vurdering af procentsats.	Information løbende. Optælling én gang om året.

Indsatsområde: Opgradering af RotteWeb der kan give bedre overblik over sager og problemer.			
Mål	Succeskriterier	Handling	Tidsplan
At forebygge og bekæmpe rotterne ud fra statistikker og kort i det nye RotteWeb.	At der bliver udført analyser over kortet med sager, hvor der kigges på problemtyper/mulige årsager, og iværksættes initiativer herefter.	Leverandøren opdaterer automatisk RotteWeb. Oplæring i nyt system, og herefter analysering af anmeldelser.	Tidsplan for nyt system umiddelbart primo 2017. Analyser minimum fire gange om året.

Indsatsområde: Udvikling af informationsmateriale			
Mål	Succeskriterier	Handling	Tidsplan
At opdatere kommunens hjemmeside med uddybende information.	Opdateret information på hjemmesiden.	Informationen på kommunens hjemmeside opdateres og vedligeholdes løbende.	Sommer 2017 samt løbende vedligeholdelse.
At opdatere de pjecer der tidligere har været delt ud til borgerne, vedr. hønsehold, fuglefodring og vedligeholdelse af kloakkerne.	Nye pjecer i 2017.	Pjecer og informationsmateriale opdateres.	Sommer 2017.
At fortsætte annoncering af landzonetilsyn i Hvidovre Avis, samt annoncere efter behov.	Minimum 2 annoncer i Hvidovre Avis om året.	Der indrykkes annoncer 2 gange om året i forbindelse med landzone tilsyn. Herudover annonceres efter behov om rottebekæmpelse og forebyggelse.	Annoncer om landzone tilsyn forår og efterår i 2017 og 2018. Herudover efter behov en til to gange om året.

Indsatsområde: Informationsmøde for boligselskaber og skoler			
Mål	Succeskriterier	Handling	Tidsplan
At afholde et informationsmøde for kommunens boligselskaber.	Afholdelse af minimum ét møde for ejendomsfunktionærerne.	Planlægning, invitation, afholdelse og evaluering af møde.	I løbet af 2017.
At afholde et informationsmøde med de tekniske serviceledere på kommunens skoler.	Afholdelse af møder med de 9 skoler.	Planlægning, invitation, afholdelse og evaluering af møde.	I løbet af 2017.

Indsatsområde: Udvikling af samarbejder med HOFOR, DSB og Banedanmark			
Mål	Succeskriterier	Handling	Tidsplan
At der fortsættes med dialogmøder med HOFOR vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af rotter.	Afholdelse af møder løbende.	De fast afholdte møder med HOFOR fortsættes.	Løbende en til to gange om året.
At der opstartes samarbejde med DSB vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af rotter.	Opstart af møder.	Samarbejde opstartes.	Sommer 2017, fortsættes i forhold til hvad der aftales på mødet.
At der opstartes samarbejde med Banedanmark vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af rotter.	Opstart af møder.	Samarbejde opstartes.	Sommer 2017, fortsættes i forhold til hvad der aftales på mødet.

5. Opfølgning på målene for handlingsplan 2014-2016

Målene i handlingsplanen 2014-2016 er evalueret i følgende afsnit.

- 80 % af rotteanmeldelserne tilgår kommunen elektronisk via selvbetjeningsløsning
  - Der arbejdes videre med dette mål i 2017-2018. Borgerne ser stadig en tryghed i at ringe, selvom rottebekæmperne kan se en digital anmeldelse med det samme.
- Akutte rotter
  - Der er etableret en vagtordning, som fungerer efter hensigten, og yder en ekstra service til borgerne.
- Information i Hvidovre Avis
  - Der har været indrykket flere artikler i Hvidovre Avis, om rottebekæmpelsen i kommunen.
- Informationsmøder for boligselskaber
  - På grund af manglende ressourcer er målet ikke opfyldt, og fortsætter i 2017-2018.
- Nye pjecer til uddeling
  - På grund af manglende ressourcer er målet ikke opfyldt, og fortsætter i 2017-2018.
- Rottespærring på kommunale ejendomme
  - Hvor det har været teknisk muligt er der opsat rottespærrer, i alt 85 stk. fordelt på 47 af kommunalt ejede institutioner.
- Systematisk registrering og kontrol af sikringsordninger
  - Der er etableret et system til registrering af sikringsordninger, så der er skabt overblik. Systemet vedligeholdes fortsat i 2017-2018.

Bilag 1

Bekæmpelsesmetoder

Rottebekæmperen vurderer i den pågældende sag, hvilke tiltag der skal anvendes for at kunne bekæmpe rotterne.

I langt de fleste tilfælde anvendes giftdepoter, burfælder og smækfælder til bekæmpelse. Der anvendes altid den mildeste gift som muligt til bekæmpelsen.

I det følgende gennemgås de mest anvendte materialer.

Giftdepoter

Giftdepot stående tæt på et affaldsstativ.

I giftdepotet kan der lægges korn, pasta, fast giftblok og lignende. Giftdepotet kan bruges både med og uden gift. Det fungerer på den måde, at rotten bliver lokket til depotet af det udlagte materiale og begynder at spise af det. Giften går i rottens blodkar og rotten dør, når den har taget en bestemt dosis af giften. Rotter er kloge, og de går derfor ikke altid i depotet lige med det samme, men har depotet først været brugt af en rotte, er det nemmere at tillokke nye rotter. Derfor er et brugt depot meget bedre end et nyt.

Rottebekæmperen sætter typisk depotet med hullerne i den retning, hvor der er tegn på, at rotterne har deres rute.

Smækfælder

I smækfælden lægges et lokkemiddel, f.eks. noget sveskepasta, som lokker rotten til at ville spise. Der bruges ikke gift i smækfælder. Når rotten rører ved maden smækker fælden. Smækfælder til rotter er lidt større end musesmækfælder, men ellers er systemet det samme.

Smækfælden bruges også i giftdepoter, hvor det sættes alene eller i kombination med gift i giftdepotet.

Ellers bruges smækfælden ofte indendørs og i garager, carporte, anneks og lignende steder.

Figur 3 Smækfælde uden lokkemad.

Burfælder

Bruges typisk indendørs på institutioner, eller udendørs, hvor der er mange rotter, eller hvor der bekæmpes mere end 10 meter fra huse.

I burfælden sættes et lokkemiddel (giftfrit) det kan være en fuglekugle, noget sveskepasta eller lignende.

Burfælde uden lokkemad.

Den fungerer på den måde, at går rotten igennem indgangen kan den ikke komme ud igen. Hvis der er gået en rotte i burfælden, skal rotten hurtigst muligt derefter aflives. Derfor er det normalt procedure, at anmelderen ringer til bekæmperen, når der er gået en rotte i fælden. Ellers tilser rottebekæmperen jævnligt burfælden i forbindelse med bekæmpelsen.

Wisebox

Rottebekæmperne har forsøgt med brug af wisebox, men det har ikke rigtigt virket efter hensigten.

Ideen med boksen er at en rotte går ind i hullet. Rotten får derefter 500 volt igennem sig, dør på stedet og bliver løftet op i en elevator til en papirkurv. Der kan være ca. 5 rotter i papirkurven inden den skal tømmes. Boksen er elektronisk opkoblet til et computersystem, således at det giver en alarm, når rotten er gået i fælden.

Ulempen er, at rottebekæmperne har testet wisebox'ene og der ofte er fejlalarmer, således at der bliver foretaget fejludrykninger. Grundet det store pres på rotteområdet er det pt. ikke ressourcer til at teste wiseboxene yderligere. Men rotteteamet håber på, at få dem testet i løbet af 2017, for boksene kan være gode på steder, hvor man ikke har lyst til at se rotten i en fælde.

Wisebox klar til brug

Wisetrapp

Wisetraps bruges i kloakken. En sensor registrer rotten og derefter bliver rotten spiddet og dør på stedet. Wisetrappen er effektiv selvom der også er fejludslag på antallet af rotter, som registreres af spiddet.

Vej- og Parkafdelingen råder over 6 wisetraps. De anvendes sjældent, da kommunens bekæmpelsesområde er over jorden.

Ved komplicerede sager, hvor der for eksempel skal lukkes et område af mellem boligen/institutionen og kloakken indtil et større brud er retableret, kan der anvendes Wisetraps i kloakken.

Wisetrapp der skal installeres i en kloak.

Det kræver autorisationen som kloakmester samt uddannelse som autoriseret rottebekæmper eller certificeret rottespærremontør for at opsætte wisetraps. Kommunen har pt. ingen autorisation som kloakmester og må derfor ikke selv opsætte dem, selvom en af rottebekæmperne har en kloakmesteruddannelse.

Andre løsninger og materialer

I meget komplicerede sager, må der en kraftigere næse til at løse opgaven med at finde rotteproblemet. I disse tilfælde tilkaldes en rottehund, som går ejendommen igennem.

Det sker sjældent, at Vej- og Parkafdelingen bruger rottehund.

Løbende kommer der nye materialer og giftprodukter til. Vej- og Parkafdelingen vurderer løbende, hvad der er nyttigt i opgaveløsningen og hvad der virker, således at der ydes den bedste bekæmpelse med den mildeste brug af gift.